Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0204

Vloga trgovine pri krepitvi gospodarske varnosti EU

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 16. junija 2026 o vlogi trgovine pri krepitvi gospodarske varnosti EU (2025/2113(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji[1] (uredba o pregledu neposrednih tujih naložb),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/1781 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o vzpostavitvi okvira ukrepov za okrepitev evropskega polprevodniškega ekosistema in spremembi Uredbe (EU) 2021/694 (akt o čipih)[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/2675 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. novembra 2023 o zaščiti Unije in njenih držav članic pred gospodarsko prisilo, ki jo izvajajo tretje države[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in

---

1 UL L 79 I, 21.3.2019, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 UL L 206, 11.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 UL L 229, 18.9.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.
4 UL L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.

Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 in (EU) 2019/1020[5] (akt o kritičnih surovinah),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724[6],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/2747 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov glede izrednih razmer na notranjem trgu in njegovi odpornosti ter spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2679/98 (Akt o izrednih razmerah na notranjem trgu in njegovi odpornosti)[7],

– ob upoštevanju priporočila Komisije z dne 3. oktobra 2023 o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja (C(2023)6689),

– ob upoštevanju priporočila Komisije (EU) 2025/63 z dne 15. januarja 2025 o pregledu izhodnih naložb na tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost Unije[8],

– ob upoštevanju priporočila Komisije (EU) 2025/683 z dne 8. aprila 2025 o usklajevanju nacionalnih seznamov za nadzor[9],

– ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 23. maja 2024 o povečanju varnosti raziskav[10],

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 24. januarja 2024 o uredbi Evropskega parlamenta in Sveta o pregledu tujih naložb v Uniji ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta (COM(2024)0023),

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 11. marca 2025 za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za povečanje razpoložljivosti kritičnih zdravil in zanesljivosti preskrbe z njimi ter

---

5 UL L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
6 UL L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
7 UL L, 2024/2747, 8.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.
8 UL L, 2025/63, 15.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.
9 UL L, 2025/683, 16.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.
10 UL C, C/2024/3510, 30.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

razpoložljivosti in dostopnosti zdravil v skupnem interesu ter o spremembi Uredbe (EU) 2024/795 (COM(2025)0102),

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 20. januarja 2026 za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o Agenciji Evropske unije za kibernetsko varnost (ENISA), evropskem certifikacijskem okviru za kibernetsko varnost in varnosti dobavne verige IKT ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2019/881 (akt o kibernetski varnosti 2) (COM(2026)0011),

– ob upoštevanju predloga Komisije z dne 21. januarja 2026 za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o digitalnih omrežjih, spremembi Uredbe (EU) 2015/2120, Direktive 2002/58/ES in Odločbe št. 676/2002/ES ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1971, Direktive (EU) 2018/1972 in Sklepa št. 243/2012/EU (akt o digitalnih omrežjih) (COM(2026)0016),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 20. junija 2023 o evropski strategiji za gospodarsko varnost (JOIN(2023)0020),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. januarja 2025 z naslovom Kompas za konkurenčnost za EU (COM(2025)0030),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 3. decembra 2025 o krepitvi gospodarske varnosti EU (JOIN(2025)0977),

– ob upoštevanju poročila Enrica Lette iz aprila 2024 z naslovom Veliko več kot trg,

– ob upoštevanju političnih smernic z dne 18. julija 2024 za naslednjo sestavo Evropske komisije v obdobju 2024–2029,

– ob upoštevanju poročila Maria Draghija z dne 9. septembra 2024 z naslovom Prihodnost evropske konkurenčnosti,

– ob upoštevanju poslanice predsednice Komisije kandidatu za komisarja za trgovino in gospodarsko varnost ter za medinstitucionalne odnose in preglednost z dne 17. septembra 2024,

– ob upoštevanju seznama kritičnih zdravil Unije, ki ga je vzpostavila in ga vzdržuje Evropska agencija za zdravila, da bi odpravila ranljivosti in pomanjkanje pri preskrbi z bistvenimi zdravili,

– ob upoštevanju bele knjige Komisije z dne 24. januarja 2024 o nadzoru izvoza (COM(2024)0025),

– ob upoštevanju bele knjige Komisije z dne 24. januarja 2024 o

izhodnih naložbah (COM(2024)0024),

– ob upoštevanju bele knjige Komisije z dne 24. januarja 2024 o možnostih za krepitev podpore za raziskave in razvoj tehnologij s potencialom za dvojno rabo (COM(2024)0027),

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za mednarodno trgovino (A10-0148/2026),

A. ker odprtost EU za trgovino in naložbe ostaja temelj njene blaginje, konkurenčnosti in svetovnega vpliva;

B. ker je mednarodno gospodarsko okolje doživelo strukturni premik, za katerega so značilni vse večje geopolitično rivalstvo, sistemska konkurenca, strukturne presežne zmogljivosti in vse večja uporaba ekonomskih instrumentov za strateške namene, kot sta uporaba trgovine in gospodarskih odvisnosti kot orožja ter gospodarska prisila;

C. ker mora EU zaradi vse pogostejše uporabe nadzora izvoza ali izvoznih omejitev, politik državne pomoči, ki izkrivljajo pošteno konkurenco, uporabe trgovine kot orožja in gospodarske prisile nujno razviti učinkovito strategijo za gospodarsko varnost, ki bo celovito obravnavala njene gospodarske ranljivosti;

D. ker mora verodostojna strategija za gospodarsko varnost zasledovati cilj krepitve gospodarske, digitalne in finančne avtonomije EU, hkrati pa ohranjati celovitost notranjega trga, količinsko opredeliti prevelike odvisnosti v zadevnih sektorjih, zagotoviti pravno varnost za gospodarske subjekte ter spoštovati zavezanost EU pravični in trajnostni trgovini ter mednarodnemu redu, ki temelji na pravilih; ker je za to treba zmanjšati tudi strateške tehnološke odvisnosti, tudi na področju digitalne infrastrukture, polprevodnikov, storitev v oblaku in sistemov kibernetske varnosti, saj so ti sestavni deli gospodarske varnosti;

E. ker je skupno sporočilo z dne 3. decembra 2025 zaznamovalo konceptualni premik v pristopu EU do gospodarske varnosti, saj odraža priznanje, da na trgovino in gospodarsko odprtost ni mogoče gledati zgolj kot na igro s pozitivno vsoto in da lahko tretje države izkoristijo gospodarsko soodvisnost za strateške ali prisilne namene; ker morajo biti zato EU in njene države članice pripravljene sprejeti gospodarske stroške, kjer je to potrebno, da bi zmanjšale ranljivosti in povečale splošno varnost; ker je zato treba vidike gospodarske varnosti kot strukturno razsežnost vključiti v trgovinsko in gospodarsko politiko EU, ne pa jih obravnavati kot izjemno odstopanje od nje;

F. ker koncept gospodarske varnosti ni opredeljen niti v pravu EU niti v

nobenem uradnem dokumentu EU, ne glede na celovite okvire iz skupnih sporočil z 20. junija 2023 in 3. decembra 2025; ker je bilo kljub temu doseženo široko soglasje glede razumevanja, da je gospodarska varnost EU sestavljena iz njene sposobnosti predvidevanja in odvračanja groženj za njeno gospodarstvo, državljane in strateške interese ter odzivanja na te grožnje, vključno s tveganji za odpornost dobavnih verig, fizično in kibernetsko varnost kritične infrastrukture, tehnološko varnost, tudi z uhajanjem tehnologije, in gospodarsko odprtost, kadar se odvisnosti uporabljajo kot orožje ali se izvaja prisila, ter da mora EU za obravnavanje gospodarske varnosti na eni strani odpraviti strateške odvisnosti z domačo proizvodnjo ali diverzifikacijo, na drugi strani pa ublažiti strukturne ranljivosti z ohranitvijo nadzora EU nad kritičnimi sredstvi, tudi s pregledom tujih naložb;

G. ker nedavna analiza kaže, da razlike v proizvodnih stroških med evropskimi in kitajskimi proizvajalci znašajo od 30 % do 40 %, to pa vpliva na skoraj dve tretjini dodane vrednosti evropske proizvodnje; ker so te razlike strukturne in se krepijo same po sebi, spodbujajo pa jih usklajen sistem državne podpore, prednosti stroškovnih dejavnikov in regulativna asimetrija, tega pa ni mogoče nadomestiti zgolj s povečanjem produktivnosti; ker je EU dosegla doslej največje neravnovesje v trgovini s Kitajsko, v kateri je primanjkljaj dosegel 400 milijard EUR, čeprav EU s preostalim svetom skupno ohranja presežek; ker je to neravnovesje posledica močno subvencioniranih presežnih proizvodnih zmogljivosti na Kitajskem, kar je povzročilo deindustrializacijo v EU; ker ni prišlo do pričakovane prilagoditve menjalnega tečaja, zaradi česar so se še povečali razkoraki v konkurenčnosti, to pa je prispevalo tudi izgubljanju tržnih deležev evropskih proizvajalcev; ker so obstoječi instrumenti trgovinske zaščite EU večinoma specifični za posamezne proizvode in njihovo izvajanje v sedanji obliki ne zadostuje za odpravo tako obsežnih sistemskih izkrivljanj, ki zajemajo celotno gospodarstvo;

H. ker EU namenja znatno manj upravnih sredstev za izvrševanje trgovinske zaščite kot primerljive jurisdikcije, kar ustvarja praktične ovire za odpiranje in obravnavo zadev v času, ko se evropska industrija sooča z vse večjim trgovinskim pritiskom; ker EU glede na skupni obseg in vrednost uvoza že precej manj pogosto uporablja instrumente trgovinske zaščite kot Združene države Amerike, Kanada in Avstralija; ker so protidampinške dajatve EU kljub primerljivim ugotovitvam o dampingu in škodi pogosto občutno nižje od tistih, ki jih uvedejo druga večja gospodarstva; ker mora EU uporabiti stopnjo škode, če je ta nižja od stopnje dampinga; ker EU ni želela ukrepati zgolj na podlagi grožnje škode; ker ta kombinacija manjše intenzivnosti izvrševanja, postopkovnih omejitev in razmeroma nizkih stopenj dajatev prispeva k preusmerjanju trgovine in dojemanju EU kot okolja, v katerem je izvrševanje blažje oziroma je območje „dampinga“, s tem pa se povečuje pritisk na industrijsko bazo EU;

I. ker podnebne spremembe in degradacija okolja pomenijo vse večje in sistemsko tveganje za dolgoročno gospodarsko varnost EU, saj motijo dobavne verige, ogrožajo kmetijsko proizvodnjo in spodbujajo tekmovanje za vire; ker se je s tem, ko je Rusija dobavo fosilnih začela uporabljati kot orožje po začetku svoje vojaške agresije proti Ukrajini, še posebej jasno pokazalo, da odvisnost od uvoza energije iz nezanesljivih tretjih držav neposredno in akutno ogroža gospodarsko varnost EU ter da pospešitev in zmanjšanje tveganja prehoda na obnovljive vire energije zato nista nujna le zaradi okolja, temveč sta tudi strateška nujnost; ker pa so se z zelenim prehodom hitro pojavile nove in občutne odvisnosti, zlasti v zvezi s kritičnimi surovinami in čistimi tehnologijami, kot so sončni paneli, fotovoltaični razsmerniki, električna vozila in omrežne baterije, ki jih v veliki meri dobavlja Kitajska; ker mora biti EU previdna, da ene strateške odvisnosti ne bi nadomestila z drugo, zato si mora prizadevati za resnično avtonomijo pri vložkih, ki so potrebni za ekološki prehod kot osrednji element njene strategije za gospodarsko varnost;

J. ker lahko spremljanje dobavnih verig pomaga prepoznati, preprečiti in ublažiti tveganja za gospodarsko varnost;

K. ker mora gospodarska varnost v končni fazi služiti državljanom EU; ker je sposobnost vzdržati zunanje gospodarske pretrese in jih obvladovati osnovni pogoj za ohranitev življenjskih standardov, neprekinjeno opravljanje javnih storitev in ohranjanje socialne kohezije; ker politike gospodarske varnosti zato ne gre ocenjevati le v smislu makroekonomskih agregatov ali strateških interesov, temveč tudi glede na njen konkretni učinek na blaginjo državljanov;

Spreminjajoča se tveganja za gospodarsko varnost

1. pozdravlja skupno sporočilo z dne 3. decembra 2025 kot nujen korak za nadgradnjo skupnega pristopa EU h gospodarski varnosti; ugotavlja, da so potrebni nadaljnji ukrepi za operacionalizacijo ciljev EU na področju gospodarske varnosti, vključno z akcijskim načrtom, časovnim načrtom in konkretnimi cilji, kar zadeva zmanjšanje tveganj v dobavnih verigah v strateških sektorjih;

2. meni, da je v skupnem sporočilu upravičeno poudarjena potrebo po spremembi kulture in prehodu z reaktivnega na bolj proaktiven pristop h gospodarski varnosti; poudarja, da je za to potrebna sprememba paradigme v smeri vsesistemskega pristopa, v katerem bodo Komisija, Parlament, države članice, zasebni sektor ter drugi javni in zasebni deležniki sodelovali, da bi prispevali k cilju krepitve gospodarske varnosti EU; poudarja, da mora resnična evropska strategija za gospodarsko varnost temeljiti na strateški usmeritvi ter vključevati in strateško usklajevati politike na področjih podnebja in energije, trgovine in konkurence, regulacije digitalnega trga, industrijske politike, raziskav in inovacij, tujih naložb in vloge evra;

3. se strinja z oceno Komisije, da lahko ukrepi za gospodarsko varnost kratkoročno povzročijo določene stroške za podjetja in javne institucije, vendar poudarja, da so stroški, ki izhajajo iz odvisnosti in izpostavljenosti gospodarski prisili, veliko višji; poziva k ustrezni podpori za te ukrepe prek programa Obzorje Evropa in sklada za konkurenčnost v naslednjem večletnem finančnem okviru; spodbuja Komisijo, naj zagotovi zadostno podporo industrijam in delavcem, katere so najbolj prizadele motnje v dobavnih verigah ali druge oblike gospodarskega pritiska ali gospodarske prisile;

4. opozarja, da je EU ena največjih svetovnih trgovinskih sil, ki več kot 20 % svojega BDP ustvari z zunanjo trgovino; poudarja, da so trgovina in mednarodne naložbe temeljnega pomena za gospodarstvo EU; poudarja, da je EU zaradi tesne prepletenosti s svetovnimi trgi bolj izpostavljena motnjam, prisilnim praksam in strateškemu vplivu tretjih držav, ki se izvajajo prek ozkih grl v dobavnih verigah, monopolnih položajev pri kritičnih vložkih, odvisnosti od dobaviteljev kritičnih tehnologij z visokim tveganjem ter ranljivosti ključne fizične in digitalne infrastrukture, pa tudi prek uvoza energije iz tretjih držav; poudarja, da ta velika in strukturna odvisnost od zunanjih akterjev, kar zadeva strateško blago, storitve in infrastrukturo, ustvarja nevarne ranljivosti, ki jih je treba nujno odpraviti;

5. poudarja, da so nedavne krize – vključno s pandemijo covida-19, motnjami v oskrbi z energijo, ki so posledica ruske vojaške agresije proti Ukrajini, širjenjem nezakonitih tarif, trgovinskih omejitev in drugih protekcionističnih ukrepov, ponavljajočimi se napetostmi, ki vplivajo na svetovne prometne in logistične poti, prisilnimi omejitvami dostopa do kritičnih materialov, vse večjimi gospodarskimi posledicami podnebnih sprememb, tudi zaradi skrajnih vremenskih pojavov, ki motijo proizvodnjo in logistiko, politikami državne pomoči in dampingom subvencioniranih presežnih zmogljivosti tretjih držav v ključnih sektorjih evropskih trgov – pokazale, kako lahko odvisnost od uvoza hitro povzroči pomanjkanje, inflacijo, škodo za lokalne proizvodne zmogljivosti in prekinitve proizvodnje; poudarja, da so se tudi izvozne odvisnosti pokazale kot veliko tveganje za izvoznike EU; poudarja, da tako uvozna kot izvozna odvisnost pomeni konkretne omejitve za gospodarsko dejavnost Evrope in sposobnost EU, da se učinkovito odzove na zunanje pretrese; poudarja, da so te ranljivosti strukturne, in ne začasne, saj so posledica koncentracij in monopolov, ki so nastajali postopoma;

6. izraža globoko zaskrbljenost, ker Kitajska sistematično izkrivlja trg, to pa spodbuja presežne zmogljivosti, vključno z mehanizmi obsežne podpore, ki jo narekuje država, strateškim pristopom „kupuj Kitajsko“ v javnih naročilih, prednostno obravnavo domačih podjetij in odsotnostjo vzajemnosti; ponovno poudarja, da trgovina ne more biti pravična v sistemu, v katerem ena država obvladuje in preplavlja svetovni trg;

7. pozdravlja načrt Komisije o pripravi celovite, sistematične in redno posodobljene ocene najbolj kritičnih odvisnosti EU vzdolž vrednostnih verig, in poziva, naj te ocene vključujejo analizo ranljivosti, ki bi lahko povzročile ozka grla v EU, ter količinsko opredeljene podatke o koncentraciji uvoza in deležih na svetovnem trgu po državah in sektorjih;

Preprečevanje z diverzifikacijo, inovacijami in konkurenčnostjo

8. poudarja, da se gospodarska varnost ne sme razlagati kot gospodarska osamitev; ponovno poudarja, da je odprtost za trajnostno trgovino in naložbe skupaj z ukrepi za odpravljanje nelojalne konkurence in diverzifikacijo partnerjev, dobaviteljev, uvoza energije in prometnih poti eno od glavnih sredstev EU za zmanjšanje strukturne ranljivosti do zunanjih pretresov in motenj v kritičnih sektorjih ter do prisilnih praks; poudarja, da bi morala biti krepitev odpornosti in gospodarske varnosti EU izrecen cilj vsakega trgovinskega ali naložbenega partnerstva EU; poudarja, da sta spodbujanje povpraševanja po alternativah, proizvedenih v EU, in ustvarjanje sektorskih ekosistemov v EU ključna za verodostojno krepitev gospodarske varnosti EU;

9. poudarja, da mora odprtost trga EU temeljiti na načelih vzajemnosti, zanesljivosti in neprisile ter da ne sme biti brezpogojna, kadar gre za temeljne varnostne interese; poudarja, da ima EU znatne gospodarske prednosti, zlasti enotni trg z vrednostjo 18 bilijonov EUR in 450 milijoni potrošnikov, vodilno vlogo na področju visokotehnološke proizvodnje in storitev, visoke standarde in norme ter visokokakovostne izobraževalne ustanove ter programe raziskav in razvoja; poudarja, da bi bilo treba te prednosti izkoristiti zoper zunanjo prisilo, zlasti na področjih, kjer so evropsko blago ali tehnologije nepogrešljivi na svetovnih trgih;

10. opozarja, da mikro- in makroekonomsko okolje, ki slabi konkurenčnost podjetij, tudi z značilnostmi, kot so ovire na notranjem trgu, nepotrebna upravna bremena, regulativna negotovost, visoke cene energije, prezapleteni postopki izdaje dovoljenj in premajhne naložbe, odvrača od inovacij ter spodkopava gospodarsko odpornost in varnostne cilje EU;

11. poudarja, da gospodarske varnosti EU ni mogoče znatno okrepiti, dokler bo evropsko gospodarstvo preveč odvisno od uvoza fosilnih goriv ali tehnologij obnovljivih virov energije; meni, da izvajanje stabilnih in predvidljivih politik razogljičenja, katerih cilj je doseči neto ničelno stopnjo emisij in odpraviti uvoz fosilnih goriv, prispeva h krepitvi gospodarske varnosti in povečanju konkurenčnosti EU; poudarja, da so znatno večje in pospešene naložbe v elektrifikacijo in krožno gospodarstvo bistvene za zmanjšanje strateških odvisnosti EU od zunanjih akterjev; spodbuja Komisijo, naj sprejme odločne in široke politike na strani povpraševanja, da bi spodbudila

povpraševanje po evropskem nizkoogljičnem strateškem blagu, ki je bistvenega pomena za energetski prehod, in sicer zeleno jeklo, baterije, obnovljivi viri energije in polprevodniki; nadalje poziva Komisijo, naj zagotovi, da zeleni prehod ne bo posnemal iste strukturne logike odvisnosti v drugačni obliki, in naj v ta namen da prednost proizvodni zmogljivosti na ravni EU, strateškemu kopičenju zalog ter zanesljivi diverzifikaciji virov kritičnih surovin in komponent čistih tehnologij, od katerih je prehod odvisen;

12. poudarja, da je povsem delujoč in povezan enotni trg temelj gospodarske varnosti; poudarja, da sta tesnejše povezovanje in odprava ovir za resnično usklajen trg blaga, storitev in kapitala bistvena za dolgoročni socialno-ekonomski model, konkurenčnost in varnost EU; meni, da je povečanje naložb v izobraževanje, inovacije ter raziskave in razvoj bistven sestavni del dolgoročne strategije za zaščito gospodarske varnosti EU;

13. obžaluje prekomerno odvisnost EU od tretjih držav pri oskrbi s kritičnimi surovinami, pri čemer priznava, da je EU zaradi te odvisnosti izpostavljena velikim geopolitičnim in gospodarskim ranljivostim ter ranljivostim v dobavnih verigah; zato meni, da je trajnostna in strateška rešitev krepitev domače odpornosti, tudi s strateškimi projekti na področju domačega rudarjenja in predelave, večjimi zmogljivostmi za recikliranje, učinkovitejšo rabo virov in celovitim izvajanjem modela krožnega gospodarstva; poziva k ambicioznemu aktu o krožnem gospodarstvu; poziva k spodbujanju naložb v kritične inovativne krožne tehnologije in k zaščiti teh naložb;

14. poudarja, da je osrednji cilj politike gospodarske varnosti zaščititi državljane pred uresničevanjem zunanjih gospodarskih pretresov, vključno z motnjami v dobavnih verigah, skokovito rastjo cen energije in posledicami gospodarske prisile; poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da se bo sistematično ocenjeval socialni učinek ukrepov za gospodarsko varnost in da ti ukrepi ne bodo nesorazmerno vplivali na najranljivejše;

15. želi opozoriti, da je trgovinska politika strateški element moči EU in bi jo bilo treba proaktivno uporabljati za zaščito varnostnih interesov in strateške avtonomije EU; poudarja, da je treba preseči pretežno obrambni pristop ter obstoječe instrumente združiti in uporabiti na bolj strateški in v prihodnost usmerjen način, tudi z izkoriščanjem gospodarske soodvisnosti na načine, ki bodo pomagali izboljšati geopolitični položaj EU;

16. želi opozoriti, da je učinkovitost agende EU za trgovino in gospodarsko varnost odvisna od dosledne uporabe trgovinskih pravil in bistvenih klavzul v trgovinskih, partnerskih in pridružitvenih sporazumih; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj poveča svoja prizadevanja za zagotovitev popolnega in učinkovitega izpolnjevanja

lastnih zavez in obveznosti, zlasti glede skladnosti politik za razvoj;

17. poziva Komisijo, naj zaključi tekoča pogajanja ter si dejavno prizadeva za strateški in ambiciozen pristop k trgovinskim sporazumom in sektorskim partnerstvom z zanesljivimi partnerji, ki naj bo osrednji element njene strategije za diverzifikacijo; meni, da bi morala diverzifikacija dobaviteljev iz tretjih držav in izvoznih trgov temeljiti na jasni oceni strukturnih ranljivosti EU in bi jo morala ta ocena tudi voditi; poudarja, da je treba tradicionalne celovite sporazume o prosti trgovini nujno prednostno dopolniti z novimi, prožnejšimi in bolj ciljno usmerjenimi oblikami trgovinskih in naložbenih partnerstev, katerih izrecni cilj bo zmanjšati tveganje uvoza in izvoza z razvojem varnih in odpornih dobavnih verig v nekaterih sektorjih z visokim tveganjem; poudarja, da bi morala ta partnerstva vključevati obvezujoče zaveze ter zahtevo glede polnega sodelovanja Parlamenta in preglednosti zanj med pogajanji, pa tudi odobritev Parlamenta v postopku ratifikacije;

18. poudarja strateški pomen posodobljenega pridružitvenega sporazuma med EU in Mercosurjem za gospodarsko varnost EU; poudarja, da bo sporazum prispeval k diverzifikaciji dostopa do kritičnih surovin in krepitvi odpornih vrednostnih verig;

19. poudarja strateški pomen spodbujanja gospodarskega in trgovinskega sodelovanja z Indijo, ki je vse pomembnejše proizvodno in tehnološko vozlišče z vse večjo vlogo na področju digitalnih storitev in oskrbe s kritičnimi surovinami;

20. poudarja, da je treba pospešiti tekoča pogajanja o sporazumih o prosti trgovini s partnerji, kot so Filipini in Tajska, ter dokončati trgovinski sporazum z Indonezijo, saj ima ta država vse pomembnejšo vlogo pri proizvodnji kritičnih mineralov, elektronike in komponent čiste tehnologije; poudarja, da so potrebni predvidljivi trgovinski okviri, da bi odpravili omejitve izvoza in tveganja koncentracije ponudbe ter EU trdneje zasidrali v indijsko-pacifiške industrijske vrednostne verige;

21. pozdravlja zaključek trgovinskih pogajanj z Avstralijo, ki je zanesljiva in podobno misleča partnerica; poudarja, da to partnerstvo, ki temelji na pravilih, pomembno prispeva k stabilnosti oskrbe in diverzifikaciji dobavnih verig, saj ima Avstralija znatne rezerve kritičnih surovin ter proizvaja rudarske in predelovalne tehnologije; pozdravlja nadaljnje sodelovanje pri reševanju skupnih izzivov na področju gospodarske varnosti, zlasti glede na neposredne izkušnje Avstralije pri odzivanju na gospodarsko prisilo;

22. poziva k vzpostavitvi strukturiranega dialoga o gospodarski varnosti med EU in Združenim kraljestvom, da bi izboljšali usklajevanje na področju trgovine, pregleda naložb in odpornosti dobavne verige; podpira tesnejše sodelovanje v okviru sporazuma o trgovini in

sodelovanju med EU in Združenim kraljestvom, da bi se ustrezno pripravili na motnje v strateških sektorjih;

23. podpira poziv iz indijsko-pacifiške strategije EU k tesnejšemu sodelovanju z azijskimi partnerji na področju gospodarske varnosti, tudi z okrepljenimi partnerstvi s članicami Združenja držav jugovzhodne Azije in s tesnejšim sodelovanjem s partnerji, ki sodelujejo v Celostnem in naprednem sporazumu za čezpacifiško partnerstvo;

24. poziva države članice, naj ratificirajo še preostale sporazume o prosti trgovini;

25. poziva Komisijo, naj predlaga obnovljen in celovit dialog o trgovini in naložbah z državami in regijami v razvoju na podlagi vzajemno koristnih partnerstev, ki bodo presegala zgolj širitev dostopa do trga ali pridobivanje naravnih virov; poudarja, kako pomembno je spodbujati ustvarjanje lokalne in regionalne vrednosti v okviru trgovinskih sporazumov in sektorskih partnerstev z razvojem čistih in trajnostnih vrednostnih verig, hkrati pa spodbujati vključujoč in trajnosten razvoj ter zagotavljati varstvo okoljskih standardov in pravic delavcev;

26. ugotavlja, da je EU pri približno 98 % oskrbe z redkimi zemljami in več kot 90 % uvoza magnezija sedaj odvisna od Kitajske, da je stopnja domačega recikliranja redkih zemelj še vedno pod 1 % in da je več kot 60 % svetovnih zmogljivosti za rafiniranje litija in več kot 85 % zmogljivosti za predelavo redkih zemelj skoncentriranih v eni sami tretji državi, zaradi česar EU še zdaleč ne dosega ciljev iz akta o kritičnih surovinah; poudarja pomen sporazumov, sklenjenih s podobno mislečimi državami na tem področju, in potrebo po nadaljnjih pogajanjih o novih partnerstvih za večjo odpornost dobavnih verig EU;

27. poudarja, da bi moral biti strateški cilj trgovinske politike EU diverzifikacija virov oskrbe s kritičnimi surovinami, saj imajo odločilno vlogo pri zelenem in digitalnem prehodu ter obrambi; ugotavlja, da je akt o kritičnih surovinah sicer pomemben korak k večji odpornosti EU, vendar še vedno ne zadošča za odpravo ključnih ranljivosti, zlasti stalne koncentracije zmogljivosti za rafiniranje in predelavo v omejenem številu tretjih držav; poudarja, da akt temelji na nezavezujočih referenčnih merilih na ravni EU ter da sta razpoložljivost namenskih sredstev in učinkovita zmogljivost izvajanja še vedno omejeni;

28. pozdravlja pobudo RESourceEU za povečanje financiranja strateškega domačega rudarjenja, predelovalnih zmogljivosti in recikliranja; vendar poudarja, da je treba te promocijske ukrepe združiti z zaščitnimi in partnerskimi ukrepi, da bi do leta 2030 uspešno zmanjšali tveganje v vrednostni verigi kritičnih surovin;

ponovno poudarja, da bi morali zato dolgoročno poslovno upravičenost in vzdržnost naložb v zaupanja vredne vrednostne verige kritičnih surovin spremljati najnižje cene in jamstva za odjem v tesnem sodelovanju s podobno mislečimi državami, s čimer bi preprečili tveganje, da bi tretje države zlorabile svoj monopolni položaj in nelojalno znižale prodajne cene ranljivih konkurentov; poudarja, da mora pobuda RESourceEU postati učinkovit instrument za pospešitev doseganja ciljev za leto 2030, ki so določeni v aktu o kritičnih surovinah; poudarja, da EU brez hitre mobilizacije usklajene finančne podpore za projekte pridobivanja, predelave in recikliranja ne bo mogla izpolniti svojih meril uspešnosti v določenem časovnem okviru;

29. poudarja, da bi morala diplomacija EU na področju kritičnih surovin preseči zgolj pridobivanje primarnih virov in dostop do njih ter sistematično obravnavati dejavnosti predelave in rafiniranja ter dejavnosti nižje v prodajni verigi, kjer so strateške ranljivosti in tveganja koncentracije še vedno izrazito pereča;

Spremljanje, obvladovanje in zmanjševanje ugotovljenih tveganj

30. ugotavlja, da je večanje gospodarske varnosti EU ključna za zaščito gospodarske in politične suverenosti EU, celovitosti enotnega trga, odpornosti dobavnih verig, ekonomske sposobnosti podjetij EU in možnosti preživetja za državljane EU, tudi v zvezi s kakovostnimi delovnimi mesti; poudarja, da celovit in integriran pristop h gospodarski varnosti ne bi smel biti usmerjen le v zmanjšanje zunanje odvisnosti, temveč tudi v izgradnjo strateške avtonomije na področju kritičnih surovin, tehnologije, energije, prometa, financ in digitalne infrastrukture; zato poziva Komisijo, naj gospodarsko varnost vključi v vse industrijske politike, vključno s sektorsko zakonodajo in ocenami tveganja v dobavni verigi, da bi zagotovila dosleden pristop;

31. priznava, da so za nekatere kritične gospodarske izpostavljenosti zaradi njihovega obsega, koncentracije, strateškega pomena ali nepovratnosti potrebni ciljno usmerjeni, nujni in odločni blažilni ukrepi; poudarja, da lahko v takih primerih ukrepi upravičeno vključujejo omejitve ali prepoved dostopa do trga, gospodarske dejavnosti ali naložbenih tokov iz tretjih držav, da bi zaščitili bistvene interese in javni red EU; ponovno poudarja, da je dostop do enotnega trga največji vzvod EU, ter poziva Komisijo in države članice, naj uporabijo obratno odvisnost in tako pritisnejo na tretje države, da odpravijo nezakonite izvozne omejitve, naložene EU;

32. spodbuja Komisijo, naj predlaga več ukrepov za preprečitev ali omejitev tveganj za gospodarsko varnost; v zvezi s tem podpira predlog Komisije, naj se od gospodarskih subjektov EU zahteva diverzifikacija dobaviteljev v specifičnih sektorjih z visokim tveganjem; meni, da bi bilo treba to v prihodnje razširiti, da bi se od gospodarskih subjektov zahtevala tudi diverzifikacija države ali regije

dobave;

33. poudarja, da je treba razviti učinkovita orodja za zgodnje spremljanje, prepoznavanje in ocenjevanje tveganj za gospodarsko varnost vzdolž vrednostnih verig na območjih z visokim tveganjem, da se omogoči proaktivno evidentiranje obstoječih in morebitnih strateških odvisnosti; poudarja, da so države članice in zasebni sektor temeljni partnerji pri opredeljevanju in ocenjevanju odvisnosti; podpira predlog Komisije o vzpostavitvi obveščevalnega vozlišča za gospodarsko varnost, ki bi združevalo razpoložljive informacije; poziva Komisijo, naj razvije orodja za izmenjavo ekonomskih obveščevalnih podatkov z mednarodnimi partnerji, da bi ustrezno predvideli ukrepe tretjih držav, ki odvisnost od EU uporabljajo kot orožje;

34. poziva Komisijo, naj vzpostavi letni pregled gospodarske varnosti za sistematično ocenjevanje napredka pri doseganju ciljev, določenih v strategiji za gospodarsko varnost; poudarja, da bi moral ta mehanizem vključevati jasne in merljive kazalnike, ki bi med drugim prikazovali zmanjšanje kritične odvisnosti po sektorjih, število instrumentov trgovinske zaščite, ki so opredeljeni kot pomembni za gospodarsko varnost, in povečanje števila alternativnih dobaviteljev; poudarja, da je pregledno in redno poročanje bistveno za zagotavljanje odgovornosti in informirane prilagoditve politike;

35. poudarja, da bi morali biti ti ukrepi sorazmerni in prilagojeni resnosti in trajanju tveganja, utemeljeni na jasno opredeljenih pragovih tveganja, objektivnih in preverljivih merilih ter predhodnih ocenah, poleg tega pa bi jih bilo treba stalno spremljati in pregledovati;

36. poudarja, da bi bilo treba, kot je Komisija predlagala v skupnem sporočilu z dne 3. decembra 2025, obstoječe instrumente EU, namenjene odpravljanju strukturnih ranljivosti, izkrivljanj trga in netržnega ravnanja, po potrebi posodobiti ter jih uporabljati bolj strateško in odločno ter da razdrobljena, oklevajoča ali nedosledna uporaba teh instrumentov ogroža njihovo učinkovitost, vključno z njihovim odvračilnim učinkom; poziva Komisijo, naj skrajša časovni okvir za preiskave trgovinske zaščite in sledi zgledu različnih držav, ki v večji meri uporabljajo obstoječe določbe o grožnji škode in začasne ukrepe, ki so zakonsko dovoljeni, a se premalo uporabljajo, da bi preprečili nepopravljivo škodo za industrijo EU;

37. poudarja, da gospodarske varnosti dolgoročno sicer ni mogoče doseči s splošnimi avtarkičnimi ali protekcionističnimi ukrepi, sedaj pa je nujno treba sprejeti ciljno usmerjene ukrepe za zaustavitev vala deindustrializacije in zaščito strateških sektorjev v EU pred nelojalno konkurenco poceni uvoza iz tretjih držav v sektorjih, kot so jeklarstvo, kemikalije, farmacevtski izdelki, obnovljivi viri energije in zelene dobrine; poziva Komisijo, naj pripravi akcijski načrt za zaščito strateških sektorjev EU, ki so najbolj ogroženi zaradi svetovne

presežne zmogljivosti;

38. meni, da sočasna širitev industrijskih zmogljivosti nekaterih večjih gospodarstev tretjih držav, zlasti Kitajske, v več strateških sektorjih tvori sistemski konkurenčni izziv, ki ga ni mogoče ustrezno reševati z odzivi po posameznih sektorjih; meni, da so za tovrstna sistemska tveganja potrebni sistemski odzivi, usmerjeni v strukturne pogoje, ki ustvarjajo presežne zmogljivosti v velikem obsegu, namesto da bi zgolj obvladovali njihove posledice na posameznih trgih;

39. pozdravlja predlog Komisije z dne 7. oktobra 2025 za uredbo o obravnavanju negativnih učinkov svetovne presežne zmogljivosti na trg jekla v Uniji[11], povezanih s trgovino, kot priznanje strateškega pomena ohranjanja uspešnega evropskega jeklarskega sektorja; poudarja, da bi izguba evropskih zmogljivosti za proizvodnjo jekla pomenila nepopravljivo tveganje za gospodarsko varnost; vendar ugotavlja, da problem presežne zmogljivosti ni omejen le na jeklo in aluminij, temveč vpliva tudi na številne druge sektorje, kot so kemikalije ter izdelki iz jekla in aluminija; je zaskrbljen, ker so preiskave trgovinske zaščite prepočasne, zahtevajo preveč virov in so specifične za posamezne izdelke, da bi ustrezno reševale izkrivljanja v celotnem gospodarstvu, ki jih povzroča presežna zmogljivost; meni, da bi se morala EU opremiti z ustreznimi instrumenti za spremljanje in obravnavanje sistemske presežne zmogljivosti v celotni vrednostni verigi;

Instrumenti trgovinske politike, izvrševanje in odvračanje

40. poudarja, da sta odvračanje in konkurenčnost oslabljena, kadar so izvršilni ukrepi odloženi, nedosledni ali dajejo vtis negotovosti; zato poziva Komisijo, naj poskrbi za pravočasno odločanje, jasna merila za aktiviranje in predvidljive posledice, potem ko bo ugotovljena prisotnost ali grožnja gospodarskih varnostnih tveganj ali nepoštenih praks;

41. poudarja, da so za učinkovito izvrševanje trgovinske politike EU in vse večjo razsežnost gospodarske varnosti potrebni ustrezni upravni in tehnični viri; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo imel njen generalni direktorat za trgovino in gospodarsko varnost dovolj osebja, strokovnega znanja in virov za učinkovito izvrševanje instrumentov trgovinske zaščite in izvajanje strategije EU za gospodarsko varnost; poudarja, da bi bilo treba v sedanjih geoekonomskih razmerah okrepiti zmogljivosti EU za gospodarsko varnost;

42. poudarja, da je sistematično izvrševanje veljavnih trgovinskih pravil glaven in sorazmeren odziv EU na neskladnost ter osnovni pogoj za vsako verodostojno strategijo gospodarske varnosti; vendar obžaluje, da izvrševanje veljavnih pravil težave ne rešuje v celoti; zato poziva

---

11 COM(2025)0726.

Komisijo, naj uvede višje protidampinške dajatve, podobne tistim, ki jih uporabljajo primerljivi partnerji, da bi preprečila preusmerjanje trgovine in damping na trgu EU; nadalje poziva Komisijo, naj v izračun stopnje dampinga izvoznikov iz tretjih držav vključi okoljske in energetske stroške ter stroške dela in naj se oddalji od pravila nižje dajatve, ki ga Svetovna trgovinska organizacija (STO) ne zahteva;

43. ugotavlja, da so protidampinški in protisubvencijski postopki preozko usmerjeni, zahtevajo preveč virov in so prepočasni, da bi ustrezno obravnavali obseg in strukturno naravo konkurenčnih izzivov in presežnih zmogljivosti, s katerimi se sedaj srečuje industrija EU;

44. poudarja, da so cilji EU glede odpornosti, ki zajemajo zmožnost trajnostnega, pravičnega in demokratičnega upravljanja ekološkega, gospodarskega in socialnega prehoda ter ohranjanje zdravja ljudi, živali in rastlin ter naravnih virov, trdno zakoreninjeni v primarni in sekundarni zakonodaji EU; meni, da ta pravni okvir ponuja trdno in večinoma neizkoriščeno podlago za uveljavljanje splošnih izjem iz člena XX Splošnega sporazuma o carinah in trgovini; poziva Komisijo, naj celoviteje in bolj sistematično uporablja izjeme iz člena XX, kadar se ukrepi EU za doseganje teh legitimnih ciljev politike izpodbijajo v okviru STO;

45. poziva Komisijo, naj predlaga spremembe obstoječih orodij, da omogoči dejavnejšo, bolj strateško in bolj usklajeno uporabo, ter naj predlaga nova orodja, kadar je ugotovljena jasna in dokazljiva vrzel v učinkovitosti obstoječih instrumentov EU; poziva k racionalizaciji obstoječe in prihodnje zakonodaje ter pobud za gospodarsko varnost;

46. poudarja, da je verodostojnost odziva EU na gospodarsko prisilo odvisna predvsem od njene pripravljenosti, da pravočasno prepozna in uradno opredeli prisilne prakse ter tako začne proces, ki podpira odvračanje in pogajalski vzvod; meni, da je instrument za odvračanje od prisilnih ukrepov najprimernejše orodje za izkoriščanje prednosti EU na tem področju; poudarja, da bi bilo treba ta instrument uporabiti v primeru prisile ali groženj z njo in da bi bilo treba preučiti vse možnosti za umiritev razmer, v skrajnem primeru pa uvesti protiukrepe;

47. poziva Komisijo, naj nujno poveča odvračilno zmogljivost EU; poziva Komisijo, naj razvije proaktivno strategijo za odzivanje na grožnje ekonomski suverenosti EU, vključno z njeno temeljno kritično infrastrukturo; poudarja, da mora biti taka strategija zasnovana za hitro in učinkovito odvračanje tujih akterjev od uresničitve njihovih groženj, pri čemer je treba uporabiti celoten nabor protiukrepov EU;

48. poudarja, da bi se morala EU v primerih, ko se z izvrševanjem in sodelovanjem ravnanje ne spremeni, odzvati s postopnim, sorazmernim in reverzibilnim stopnjevanjem, da se bo pritisk

nadzorovano povečeval, ob tem pa ne bodo ogrožene pravna varnost in prepričljive možnosti za umiritev razmer; poziva Komisijo, naj se v zvezi s tem odločneje odzove, in opozarja, da lahko ukrepi, ki ne spreminjajo škodljivega in prisilnega ravnanja, ogrozijo verodostojnost in vpliv trgovinske politike EU ter povzročijo visoke začetne politične stroške za posredovanje, vendar se pri tem ne vzpostavijo enaki konkurenčni pogoji;

49. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo uporaba izvršilnih instrumentov, instrumentov trgovinske zaščite in instrumentov za odvračanje od prisilnih ukrepov usklajena znotraj jasnega operativnega okvira v sodelovanju z državami članicami in gospodarskimi subjekti; nadalje poziva Komisijo, naj preuči razvoj mehanizma za porazdelitev bremena na ravni EU, da pomaga porazdeliti stroške nacionalnih odzivov na gospodarsko prisilo ter zagotovi politično kohezijo in gospodarsko odpornost ob vse večjih trgovinskih napetostih;

50. poudarja, da je moč evropskega javnega financiranja temeljna prednost EU; meni, da se javna sredstva EU ne bi smela porabiti, če ne bodo dokazljivo krepila suverenosti in odpornosti EU; poziva Komisijo, naj izkoristi to moč in vzpostavi orodje za začasno ustavitev financiranja, ki bo omogočilo hitro omejitev dostopa do financiranja EU v primerih, ko tretje države sprejmejo ukrepe, ki ogrozijo gospodarsko varnost EU;

51. poudarja, da je treba zagotoviti varen in neprekinjen dostop do kritičnih sestavnih delov, surovin in omogočitvenih tehnologij, ki se uporabljajo v proizvodnji, povezani z obrambo; poudarja, da lahko ranljivosti dobavne verige v sektorjih z dvojno rabo neposredno vplivajo na operativno pripravljenost in gospodarsko odpornost EU;

52. poudarja, da vse tesnejše povezave med civilnimi inovacijami in obrambnimi aplikacijami zahtevajo skupen pristop k pregledu, nadzoru izvoza in nadzoru naložb v sektorjih z dvojno rabo, da bi preprečili nenamerne prenose občutljivih tehnologij, hkrati pa ohranili konkurenčnost EU;

53. poudarja strukturne omejitve okvira EU za nadzor izvoza blaga z dvojno rabo, zlasti njegovo odvisnost od počasi razvijajočih se večstranskih ureditev, njegovo omejeno zmogljivost za predvidevanje nastajajočih in hitro razvijajočih se tehnologij in odzivanje nanje ter njegovo razdrobljeno izvajanje v državah članicah;

54. meni, da je sedanji okvir za nadzor izvoza mozaik različnih nacionalnih politik in ukrepov na ravni držav članic, ki ni dovolj učinkovit, dosleden in hiter, da bi se lahko odzival na sedanje geoekonomske razmere; poudarja, da sta reforma in preseganje obstoječih nacionalnih politik za nadzor izvoza nujno potrebna za zagotovitev gospodarske varnosti EU; poudarja, da je treba razviti usklajen režim za nadzor izvoza na ravni EU; poudarja, da bi

uskladitev nadzora izvoza z mednarodnimi partnerji znatno povečala gospodarsko varnost EU;

55. pozdravlja nedavne posodobitve seznama EU za nadzor izvoza blaga z dvojno rabo v skladu s seznamom, dogovorjenim pod okriljem Wassenaarskega sporazuma, čeprav je Rusija na slednjega vložila veto; poziva k nujni reviziji Uredbe (EU) 2021/821[12], da bi lahko EU enotno nastopala pri nadzoru izvoza in vzpostavila enoten nadzor po vsej EU, hkrati pa ohranila mednarodno usklajevanje in pravno varnost za gospodarske subjekte; v zvezi s tem poziva k ustanovitvi konsolidirane enote za skupno politiko gospodarske varnosti v okviru Komisije, da bi obravnavala novonastajajoče izzive na področju gospodarske varnosti, ki jih prinaša dejstvo, da se tretje države vztrajno izogibanje nadzoru izvoza in sankcijam EU; ugotavlja, da bi morala to enoto podpirati obveščevalna skupnost držav članic z boljšim dostopom do obveščevalnih podatkov v realnem času o mrežah utaje in z zmogljivostmi za izmenjavo obveščevalnih podatkov v realnem času z industrijo, da bi prepoznali nove taktike utaje; ugotavlja tudi, da bi morala ta enota imeti pooblastila za izvajanje nadzora izvoza ter vire za tehnološki razvoj, analizo in mednarodno usklajevanje, pa tudi pooblastila za izvajanje zanesljivih sistemov preverjanja in tehnologij za sledenje dobavnim verigam;

56. poudarja, da bi morala skupna varnostna in obrambna politika EU zagotavljati skladnost s cilji EU na področju gospodarske varnosti; poudarja, da strateške odvisnosti, ranljivosti dobavne verige in prisilne gospodarske prakse vse bolj neposredno vplivajo na varnost in zmogljivost tehnološke in industrijske baze na področju obrambe EU; poziva, naj se vidiki gospodarske varnosti sistematično vključujejo v strateške politike EU, obrambno načrtovanje in mehanizme za odzivanje na krize, da bi okrepili pripravljenost in odpornost EU v sedanjem vse bolj konfliktnem geopolitičnem okolju;

Naložbe, kapitalski tokovi in strateška izpostavljenost

57. pozdravlja aktualno zakonodajno delo v zvezi z aktom o pospeševanju industrijske proizvodnje in poudarja njegov potencial za prispevanje k ciljem EU na področju gospodarske varnosti; meni, da bi lahko akt znatno prispeval k zmanjšanju strateških odvisnosti in povečanju odpornosti EU na zunanje pretrese in prisilne prakse;

58. poudarja, da bi bilo treba programe, ki jih financira EU in potekajo v strateško občutljivih sektorjih, zasnovati in izvajati tako, da bi koristili predvsem naložbam, ki krepijo evropske industrijske zmogljivosti, tehnološki razvoj in ustvarjanje vrednosti v EU;

---

[12] Uredba (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo (UL L 206, 11.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

poudarja, da bi morali za dostop do financiranja EU v teh sektorjih veljati ustrezni zaščitni ukrepi in pogoji, s katerimi bi poskrbeli, da prejemniki ne bodo pomenili tveganj za gospodarsko varnost in da bodo financirane dejavnosti učinkovito prispevale k dolgoročni odpornosti in strateškim interesom EU;

59. poudarja, da so potrebni tudi ukrepi za spodbujanje proizvodnje v EU, da bi EU postala bolj nepogrešljiva v kritičnih dobavnih verigah in ozkih grlih; pozdravlja zahteve glede odpornosti iz akta o neto ničelni industriji[13] in poudarja, da jih je treba kombinirati s kvotami zanesljivih dobaviteljev, tudi zato, da bi spodbudili alternativne dobavitelje s sedežem v EU in dosegli cilje glede proizvodnje, določene v aktu o neto ničelni industriji;

60. poudarja, da bi bilo treba odločitve o javnih naročilih v strateških sektorjih uporabiti kot vzvod za krepitev industrijskih zmogljivosti EU, zanesljivosti oskrbe in gospodarske varnosti; poudarja, da bi morali za dostop do javnih naročil v teh sektorjih in do s tem povezane podpore EU veljati jasni pogoji za upravičenost, da sodelujoči subjekti ne bodo pomenili tveganj za gospodarsko varnost;

61. poudarja, da je treba ustrezno obravnavati pomanjkanje vzajemnega dostopa do javnih naročil v ključnih sektorjih; poziva, naj se instrumenti EU v odnosu do tretjih držav učinkovito uporabljajo za odzivanje na omejevalne ali diskriminatorne ukrepe pri javnih naročilih na podlagi načela enakih konkurenčnih pogojev;

62. opozarja, da so čezmejne naložbe in kapitalski tokovi pomembno gonilo rasti, inovacij in konkurenčnosti v EU; ugotavlja, da so evropska podjetja v razširitveni fazi, ki potrebujejo več kot milijardo EUR sredstev, pogosto prisiljena zapustiti EU, da si zagotovijo kapital; zato poziva Komisijo, naj nujno dokonča kapitalsko unijo, Evropski sklad za konkurenčnost pa, naj zapolni to vrzel v financiranju podjetij v razširitveni fazi; vendar ugotavlja, da lahko te naložbe povzročijo izpostavljenost, pri kateri se nadzor, vpliv ali dostop do občutljivih sredstev, tehnologij ali kritične infrastrukture skoncentrira v tretjih državah;

63. poudarja, da je revidirana uredba o pregledu neposrednih tujih naložb pomembna kot eden osrednjih instrumentov gospodarske varnosti, in poziva k njeni dosledni, učinkoviti in strogi uporabi v vseh državah članicah, tudi s celovitimi nacionalnimi mehanizmi pregleda, jasnimi časovnimi okviri ter okrepljenim sodelovanjem in izmenjavo informacij med nacionalnimi organi in Komisijo, prav tako pa poziva k učinkovitemu nadaljnjemu ukrepanju, kadar se ugotovijo

---

13 Uredba (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

tveganja; poziva Komisijo, naj v celoti in proaktivno uporablja določbe revidirane uredbe, da bi zagotovila, da se bo seznam kritičnih tehnologij redno pregledoval in posodabljal;

64. poziva k skladnejšemu in bolj usklajenemu evropskemu pristopu k pregledu naložb, podprtemu z boljšim izvrševanjem na ravni EU ter trdnejšimi in jasno opredeljenimi pogoji za dostop do trga; v zvezi s tem poziva k dodatnim močnim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb s kazalniki gospodarske varnosti, kot so skupna podjetja, prenos tehnologij na evropske subjekte, sporazumi o odjemu, s katerimi se tuji naložbeni partnerji zavežejo, da bodo kupili določen delež proizvodnje, zaposlovanje delavcev EU in vključevanje v vrednostne verige EU;

65. izraža globoko zaskrbljenost zaradi vse hitrejšega utrjevanja tržne moči velikih tehnoloških podjetij iz tretjih držav na področju umetne inteligence in kvantnih tehnologij; poziva Komisijo, naj oceni, ali so obstoječi mehanizmi EU ustrezno opremljeni za odkrivanje, pregled in po potrebi ustavitev netradicionalnih transakcij, kot so dogovori o najemu in izdaji licence (HALO), ki ogrožajo gospodarsko varnost EU v strateško občutljivih sektorjih z izogibanjem pragovom za priglasitev združitev in pregledom neposrednih tujih naložb;

66. je seznanjen z izkušnjami Japonske pri krepitvi okvira gospodarske varnosti po motnjah v oskrbi z redkimi zemljami leta 2010, ki so razkrile strateška tveganja prevelike odvisnosti od enega samega dobavitelja; kot model poudarja vlogo, ki jo ima državno ministrstvo za gospodarstvo, trgovino in industrijo pri usklajevanju pregleda naložb, nadzora izvoza in ukrepov za odpornost industrije;

67. poziva EU, naj se uči iz vloge, ki jo ima Odbor za tuje naložbe v Združenih državah Amerike pri zagotavljanju skladnega in usklajenega pristopa k pregledu naložb in zaščiti kritičnih tehnologij v različnih agencijah in institucijah;

68. poudarja, da je treba naložbe, ki vplivajo na kritično infrastrukturo, spremljati bolj pozorno, saj lahko spremembe lastništva, upravljanja ali operativnega nadzora neposredno vplivajo na varnost in neprekinjenost oskrbe, predvsem če gre za večja prometna in logistična vozlišča, ki so ključna za zunanjo trgovino in vojaško mobilnost, pa tudi za infrastrukturo za proizvodnjo, prenos, distribucijo in shranjevanje energije; je močno zaskrbljen zaradi vse večje odvisnosti od ponudnikov z visokim tveganjem pri kritični infrastrukturi EU; ugotavlja, da je EU ponovila svojo odvisnost od fosilnih goriv pri uvozu čistih tehnologij iz tretjih držav z visokim tveganjem, zlasti na področju vetrne in sončne energije ter baterij, pri čemer ugotavlja, da so te tehnologije pogosto opremljene z zmogljivostmi za spremljanje in posodabljanje na daljavo, kar ustvarja znatno večje tveganje za eksfiltracijo podatkov, motnje v sistemih ali vmešavanje na daljavo v energetska omrežja, prometne

sisteme in drugo kritično infrastrukturo; meni, da je EU zaradi te strukturne odvisnosti izpostavljena gospodarski prisili in ranljivosti na področju varnosti v času povečane geopolitične konkurence, in jo poziva, naj v teh sektorjih postane bolj avtonomna; pozdravlja revizijo akta o kibernetski varnosti[14] kot priložnost, da se vsem upravljavcem kritične infrastrukture omeji uporaba sistemov z zmogljivostmi za daljinsko spremljanje, ki jih proizvajajo ponudniki z visokim tveganjem ali so proizvedeni s tehnologijo, ki so jo ti ponudniki licencirali;

69. meni, da mora imeti Komisija obvezno večjo vlogo pri zagotavljanju gospodarske varnosti EU, sorazmerno z izključno pristojnostjo EU za skupno trgovinsko politiko v skladu s členom 207 Pogodbe o delovanju Evropske unije; v zvezi s tem poudarja, da je uredba o tujih subvencijah[15] močan in učinkovit instrument na ravni EU za zaščito notranjega trga pred izkrivljanji ter da ima pomembno odvračilno vrednost; meni, da mora imeti Komisija končno odgovornost za odobritev ali blokiranje neposrednih tujih naložb v EU, kadar povzročajo tveganja za gospodarsko varnost po vsej EU; opozarja, da prepuščanje teh odločitev državam članicam ustvarja tveganje tekmovanja v zniževanju standardov, pri čemer konkurenca za vhodne naložbe posamezne države članice spodbudi k odobritvi transakcij, ki škodijo skupnim interesom EU; poziva Komisijo, naj v celoti in odločno uporabi svoja pooblastila iz uredbe o tujih subvencijah, tudi s preiskavami po uradni dolžnosti, da bi obravnavala nastajajoče prakse izogibanja, kot je selitev dajatev, pri kateri izvozniki pridobijo ali vzpostavijo proizvodne obrate v tretjih državah ali v EU, da bi pridobili novo poreklo za blago, s čimer se želijo izogniti obstoječim protidampinškim ali protisubvencijskim dajatvam EU, ali da bi pridobili monopolni položaj na trgu EU;

70. poudarja, da se tveganja za gospodarsko varnost pojavijo tudi, kadar izhodne naložbe, strateška partnerstva ali prestrukturiranje podjetij omogočajo prenos, razvoj ali nadgradnjo občutljivih tehnologij, proizvodnih zmogljivosti ali tehničnega znanja in izkušenj zunaj EU, tudi prek novih naložb, skupnih podjetij, licenčnih sporazumov, pogodbene proizvodnje ali selitve ključnih raziskovalnih, razvojnih in proizvodnih dejavnosti; poudarja, da lahko takšni prenosi oslabijo dolgoročno industrijsko bazo EU ali njen vodilni položaj na področju

---

14 Uredba (EU) 2019/881 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o Agenciji Evropske unije za kibernetsko varnost (ENISA) in o certificiranju informacijske in komunikacijske tehnologije na področju kibernetske varnosti ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 526/2013 (Akt o kibernetski varnosti) (UL L 151, 7.6.2019, str. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

15 Uredba (EU) 2022/2560 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg (UL L 330, 23.12.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

tehnologije;

71. je seznanjen s priporočili Komisije o izhodnih naložbah in poudarja, da je treba na ravni EU oblikovati skupno razumevanje morebitnih tveganj, ki izhajajo iz naložb, partnerstev ali prestrukturiranja podjetij; poudarja pomen usmerjenega, na tveganju in dokazih temelječega in sorazmernega pristopa, omejenega na jasno opredeljena in natančno opredeljena tveganja, da bi preprečili nenamerne učinke prelivanja na zakonite gospodarske dejavnosti in zagotovili, da konkurenčnost, inovacijska zmogljivost in legitimno svetovno gospodarsko delovanje EU ne bodo ogroženi; poziva Komisijo, naj čim prej predlaga okvir za pregled izhodnih naložb, namenjen obravnavanju tveganj uhajanja kritične tehnologije;

72. poudarja, da mora EU za zaščito svoje gospodarske varnosti ohraniti učinkovit nadzor, sposobnost odločanja in operativno avtonomijo ali strateško nepogrešljivost v zvezi s kritičnimi tehnologijami, zlasti naprednimi polprevodniki in mikroelektroniko, infrastrukturo v oblaku in podatkovno infrastrukturo, umetno inteligenco in visokozmogljivostnim računalništvom, kvantnimi tehnologijami, napredno robotiko, vesoljskimi in satelitskimi sistemi, kibernetsko varnostjo in tehnologijami šifriranja ter ključnimi tehnologijami, povezanimi z energijo, saj gre za bistvene stebre evropske tehnološke in gospodarske suverenosti; poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bo tveganje vlaganja na teh področjih ocenjevalo in obravnavalo ciljno usmerjeno in zaupno;

73. poudarja, da bi morala EU v celoti sodelovati v nastajajočih okvirih za usklajevanje polprevodnikov; poudarja, da je EU kljub strateški vlogi nekaterih podjetij EU v svetovnih oskrbovalnih verigah polprevodnikov trenutno premalo zastopana v takih dogovorih;

74. poudarja, da so v strateško občutljivih sektorjih intelektualna lastnina ter industrijsko znanje in izkušnje ključna strateška sredstva, katerih nadzor in lokacija sta bistvena za gospodarsko varnost EU; poudarja, da bi morali javna podpora, odločitve o javnih naročilih in dovoljenja za tuje naložbe vključevati zaščitne ukrepe, s katerimi bi kritična intelektualna lastnina, ustvarjena ali razvita v EU, ostala dejansko zasidrana v EU in se ne bi prenašala iz nje na načine, ki ogrožajo vodilni položaj EU na področju tehnologije in njene industrijske zmogljivosti;

75. poudarja, da se lahko tveganja za gospodarsko varnost pojavijo tudi po izvedbi naložbe, in poudarja, da sta potrebna učinkovito spremljanje in ocena tveganja razvoja po naložbi, vključno z upravljanjem, strateškim odločanjem in morebitnim prenosom kritičnih tehnologij ali strokovnega znanja, da bodo cilji okvira EU za pregled naložb zagotovo v celoti izpolnjeni;

Gospodarska varnost v vseh sektorskih politikah

76. meni, da so pomorske prometne poti, pristanišča in logistične storitve ključna sredstva gospodarske varnosti, in poudarja, da bi moralo biti varovanje svobode plovbe ključni diplomatski in vojaški cilj EU; poziva k strožjemu načrtovanju ravnanja v nepredvidljivih razmerah na ravni EU in usklajenim mehanizmom pripravljenosti za obravnavanje dolgotrajnih motenj, ki vplivajo na glavne pomorske kritične točke, kot je Hormuška ožina;

77. poziva k mehanizmu EU za odpornost zračnega tovornega prometa za osnovno blago (kot so medicinska oprema in kritične komponente), vključno s hitro mobilizacijo zmogljivosti in poenostavljenimi postopki odobritve v kriznih obdobjih;

78. poziva k strateškemu pristopu k železniškim tovornim koridorjem, pri čemer je treba dati prednost krepitvi in povezovanju notranjega tovornega omrežja EU, da bi odpravili obstoječe neučinkovitosti in ozka grla, hkrati pa podprli raznolike in odporne povezave s tretjimi državami, tudi vzdolž evropsko-azijskih poti; poudarja, da je potrebna ocena tveganja infrastrukture koridorjev, prevoznikov in digitalnih sistemov, ki podpirajo železniški tovorni promet;

79. ugotavlja, da lahko premije za pomorsko zavarovanje in razvrstitve tveganj v času krize dejansko postanejo trgovinske ovire; poziva k sodelovanju na ravni EU z zavarovatelji, klasifikacijskimi akterji in ladjarskimi družbami, da bi poskrbeli za neprekinjenost kritičnih pošiljk in preprečili manipulacijo s prisilo;

80. poziva k pogostejši uporabi podatkov o ladijskem prevozu in zabojnikih za odkrivanje prisile, izogibanja in nezakonitega preusmerjanja, vključno z izboljšano zmogljivostjo EU za odkrivanje uporabe nepravilnih vzorcev usmerjanja in vozlišč za pretovarjanje za izogibanje sankcijam;

81. pozdravlja, da je bil za kritični material in osnovno blago v okviru preoblikovanja carinskega zakonika EU uveden „hitri pas“ za carino in meje v kriznem načinu EU, ter ugotavlja, da ga je treba aktivirati med večjimi motnjami z usklajenimi merili, da se prepreči razdrobljenost med državami članicami;

82. poziva k večji odpornosti EU na obsežne motnje v delovanju globalnega satelitskega navigacijskega sistema (GNSS), vključno z motenjem in slepljenjem, ki vplivata na letalstvo, in sicer z uvedbo varnostnih navigacijskih protokolov in varnih alternativ za določanje položaja ter zanesljivih sistemov za odkrivanje in blaženje, po potrebi pri kritičnih operacijah tudi z zmogljivostmi, podprtimi z umetno inteligenco;

83. opozarja, da so ponavljajoči se vdori brezpilotnih zrakoplovov v prostor nad večjimi evropskimi letališči razkrili resno ranljivost v evropskem zračnem prostoru ter povzročili znatne motnje v zračnem prometu in na tovornih poteh; poudarja, da je treba zaščito kritične

infrastrukture, kot so letalska vozlišča, obravnavati kot prednostno nalogo na področju gospodarske varnosti, za kar so potrebni usklajeni ukrepi na ravni EU, da bi preprečili operativne motnje v kritični prometni infrastrukturi;

84. poudarja, da je treba kritično energetsko infrastrukturo, kot so terminali za utekočinjeni zemeljski plin, povezovalni daljnovodi, skladišča ali električna omrežja, obravnavati kot sredstva gospodarske varnosti, pri čemer je treba poostriti nadzor nad lastništvom, kontrolo in ključnimi ponudniki storitev, kot je določeno v revidirani uredbi o pregledu neposrednih tujih naložb;

85. poziva k ciljno usmerjenemu načrtu EU za zmanjšanje odvisnosti z visokim tveganjem v jedrskem gorivnem ciklu, vključno z usklajenimi protokoli o diverzifikaciji in javnem naročanju v izrednih razmerah;

86. ugotavlja, da je obsežen izpad električne energije v EU pred kratkim razkril ranljivosti v zvezi s stabilnostjo omrežja in sistemi digitalnega nadzora, na katerih temelji kritična energetska infrastruktura, ter povzročil takojšnje kaskadne gospodarske učinke, pa tudi tveganje večje odvisnosti od tretjih držav;

87. poudarja, da zmogljivost podatkovnih centrov EU še vedno ni kos hitro naraščajočemu povpraševanju po visokozmogljivem in naprednem računalništvu, pri čemer Evropa predstavlja le približno 15 % svetovne zmogljivosti hiperobsežnih podatkovnih centrov, evropsko povpraševanje pa narašča z dvomestno letno stopnjo;

88. poudarja pomen okrepljenega preverjanja lastništva, delovanja in pogodb o vzdrževanju v zvezi s podmorskimi kabli, pristajalnimi postajami in ključnimi internetnimi vozlišči, ki so strateška sredstva;

89. poziva k usmerjeni zaščiti pred sovražnimi prevzemi strateških digitalnih zagonskih podjetij, vključno s preverjanjem manjšinskih deležev, zamenljivih instrumentov in ureditev za prenos intelektualne lastnine, pri čemer pa je treba obenem zagotoviti tudi ustrezne kanale na visoki ravni za naložbe EU;

90. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da glede na drugo poročilo o napredku držav članic pri izvajanju nabora orodij EU za kibernetsko varnost omrežij 5G 14 držav članic še ni uvedlo omejitev za dobavitelje z visokim tveganjem, kar pomeni, da obstajajo precejšnje varnostne ranljivosti; pozdravlja pristop, ki temelji na tveganju, in strožje izvrševanje, opisano v predlogu za revizijo akta o kibernetski varnosti za primere z visokim tveganjem;

91. poudarja, da je treba za krepitev gospodarske varnosti EU podjetja EU na področju najsodobnejših tehnologij zaščititi pred prisilo in jih podpreti s spodbujanjem enakih konkurenčnih pogojev;

92. poudarja, da je digitalni regulativni okvir EU temeljni steber njene

suverenosti; poudarja, da na izvrševanje tega okvira ne smejo vplivati zunanji pritiski ali grožnje s povračilnimi ukrepi, ki izhajajo iz trgovinskih sporov;

93. se veseli prihodnjih predlogov za akt EU o kvantni tehnologiji, akt o razvoju računalništva v oblaku in umetne inteligence ter revizijo akta o čipih; poudarja, da bo njihova učinkovitost odvisna od močne trgovinske in naložbene razsežnosti, vključno z ukrepi za podporo širitvi in uvajanju na trg ter olajšanje dostopa do globalnih vrednostnih verig, pa tudi partnerstev s podobno mislečimi državami;

94. priznava, da je kritično pomanjkanje zdravil ranljivost v smislu gospodarske varnosti; poziva k usmerjenim orodjem za trgovino in javna naročila, da bi zagotovili neprekinjeno oskrbo z osnovnimi zdravili, njihovimi učinkovinami in ključnimi vhodnimi materiali v izrednih razmerah;

95. poziva k prednostnemu zmanjšanju odvisnosti od aktivnih farmacevtskih učinkovin, vhodnih snovi in ključnih predhodnih sestavin, kadar je proizvodnja koncentrirana in so izvozne omejitve verjetne, vključno z diverzificiranimi dobavnimi verigami;

96. poziva k evidentiranju in blažitvi odvisnosti EU od enega vira pri proizvodnji medicinskih pripomočkov, in vitro medicinskih pripomočkov in njihovih ključnih sestavnih delov ter poudarja, da sta potrebna usmerjena diverzifikacija proizvodnje in povečanje domače proizvodnje;

97. poziva, naj se na podlagi tveganja zaščiti infrastruktura zdravstvenih podatkov in storitev v oblaku, ki podpirajo zdravstvene sisteme, vključno z zahtevami glede neprekinjenosti in zaščitnimi ukrepi proti sovražnemu dostopu ali motnjam;

98. poudarja, da tok ponarejenih medicinskih izdelkov iz tretjih držav spodkopava varnost in zaupanje javnosti; poziva k tesnejšemu sodelovanju na področju carinskega izvrševanja, da bi okrepili zahteve glede sledljivosti iz direktive o ponarejenih zdravilih[16];

99. poudarja, da bi lahko z okrepitvijo in dokončno vzpostavitvijo unije kapitalskih trgov ter usmeritvijo evropskih zasebnih prihrankov v strateške industrije zmanjšali odvisnost od zunanjega financiranja in preprečili izgubo nadzora nad kritičnimi sredstvi in tehnologijami;

100. poudarja, da so finančni komunikacijski sistemi, vključno s sistemom SWIFT, ključna infrastruktura za delovanje svetovnega finančnega

---

16 Direktiva 2011/62/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 o spremembi Direktive 2001/83/ES o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini glede preprečevanja vstopa ponarejenih zdravil v zakonito dobavno verigo (UL L 174, 1.7.2011, str. 74, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

sistema in zunanje trgovine EU; ugotavlja, da so pretekli primeri geopolitičnih napetosti in režimi sankcij pokazali posledice dostopa do takih sistemov; poudarja, kako pomembno je zagotoviti odpornost, avtonomijo in pravno varnost finančne infrastrukture EU, tudi z zaščitnimi ukrepi proti neupravičenemu zunanjemu vmešavanju ali motnjam, ki bi lahko vplivale na neprekinjenost gospodarske dejavnosti;

Večstransko sodelovanje in partnerstva

101. ponovno potrjuje zavezanost EU večstranskemu trgovinskemu sistemu, ki temelji na pravilih in v središču katerega je STO, kot najbolj razvitemu okviru za upravljanje svetovne gospodarske soodvisnosti in obvladovanje tveganj za gospodarsko varnost na predvidljiv in nediskriminirajoč način;

102. obžaluje pa, da STO v sedanji obliki ne obravnava asimetrij med svojimi članicami v smislu odprtosti trga in zavezanosti pošteni konkurenci ter ima nefunkcionalen sistem za reševanje sporov; poudarja, da je smiselna reforma STO, vključno z obnovitvijo resnično delujočega sistema za reševanje sporov, bistvena za obvladovanje sistemskih tveganj, omejitev nepoštenih praks in umirjanje trgovinskih sporov; priznava, da mora EU povečati lastne zmogljivosti za samostojno delovanje in učinkovito odzivanje na tveganja za gospodarsko varnost, višje tarife in pomanjkanje vzajemne odprtosti trgov, dokler ta reforma ne bo izvedena; meni, da bi morala EU prevzeti vodilno vlogo pri oblikovanju koalicije podobno mislečih srednjih sil z jasnim okvirom za skupni odziv in medsebojno pomoč v primerih gospodarske prisile;

103. se z zanimanjem seznanja s stališčem komisarja za trgovino in gospodarsko varnost Maroša Šefčoviča, da je treba ponovno oceniti načelo države z največjimi ugodnostmi glede na to, da so nekatere članice STO drastično povečale svoj delež v svetovni trgovini, hkrati pa razmeroma zaprle svoje trge; poziva k oceni, kako bi lahko načelo države z največjimi ugodnostmi bolje odražalo dejansko stanje sedanjega trgovinskega okolja;

104. spodbuja tesnejše in bolj strukturirano sodelovanje z zaupanja vrednimi partnerji in podobno mislečimi gospodarstvi, da bi okrepili omrežno odpornost proti motnjam v trgovini in dobavi, tudi prek mrež zaupanja vrednih dobaviteljev za kritične tehnologije in infrastrukturo, ki bi morale zajemati več kot zgolj tehnično skladnost ter vključevati netehnična merila, temelječa na upravljanju, ki obravnavajo sistemska tveganja, ki jih predstavljajo dobavitelji pod vplivom tuje države, ter prek usklajene pripravljenosti, ureditev vzajemne podpore in dopolnilnih pristopov k ustvarjanju zalog, odzivanju na krize in zaščiti kritičnih dobavnih verig; poziva Komisijo, naj poskrbi, da se bodo izkušnje partnerjev, ki so bili izpostavljeni tveganjem za gospodarsko varnost, sistematično

upoštevale pri ocenah gospodarske varnosti EU, načrtovanju pripravljenosti in zunanjem usklajevanju;

105. pozdravlja pobude za gospodarsko varnost, razvite v okviru skupine G7; poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo imela EU proaktivno in prepoznavno vlogo pri izvajanju teh pobud in nadaljnjem ukrepanju v zvezi z njimi, hkrati pa naj zagotovi skladnost med zavezami skupine G7 in naborom orodij EU za gospodarsko varnost;

106. vztraja, da ima Parlament, zlasti Odbor za mednarodno trgovino, ključno vlogo pri demokratičnem nadzoru ukrepov za gospodarsko varnost, ki vplivajo na trgovino in naložbe, tudi v vseh fazah zasnove, izvajanja in pregleda, da se zagotovijo preglednost, odgovornost in informiran parlamentarni nadzor; poziva Komisijo, naj Odboru za mednarodno trgovino omogoči dostop do vseh ustreznih dokumentov v zvezi z izvajanjem strategije za gospodarsko varnost v skladu z medinstitucionalno najboljšo prakso glede dostopa do dokumentov; poziva, naj se Odbor za mednarodno trgovino vključi v mrežo za gospodarsko varnost, predlagano v skupnem sporočilu z dne 3. decembra 2025; poudarja, da je treba vzdrževati reden strukturiran dialog s Parlamentom o prednostnih nalogah na področju gospodarske varnosti, tveganjih in strategijah za blažitev;

107. poziva Komisijo, naj predlaga institucionalni okvir in okvir upravljanja, ki bo omogočal razvoj in izvajanje celovite strategije za gospodarsko varnost skupaj s Parlamentom in Svetom ter vsemi drugimi ustreznimi javnimi in zasebnimi deležniki;

°

° °

108. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.